

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

"Tuotan sen itse, sen punaisen langan": Suomen kielen oppimateriaalien tuotanto ja käyttö Ruotsissa opettajien kokemina

---

Ruotsin peruskoulujen suomen opettajille toteutetusta kyselystä selviää, että opettajat hyödyntävät pääosin Suomessa tuotettuja oppimateriaaleja ja täydentävät niitä itse kootulla kulttuurimateriaalilla. Oppimateriaalityötä ja opetustyötä luonnehtii vahva yksin tekemisen kulttuuri.

Julkaistu: 14. toukokuuta 2024 | Kirjoittanut: Maarit Jaakkola

Tarkastelen tässä artikkelissa Ruotsin peruskouluissa suomen eli kansallisen vähemmistökielen opettajina työskentelevien opettajien suhdetta oppimateriaalien käyttöön. Viime vuosien aikana Ruotsissa on toistuvasti tuotu esiin, että suomenkielisistä oppimateriaaleista on huutava pula (Vuonokari, 2024b; 2021). Ruotsin Kouluviraston teettämästä kansallisten vähemmistökielisten oppimateriaalien kartoituksesta selviää, että suuret ruotsalaiset oppimateriaalikustantajat eivät ole kiinnostuneita julkaisemaan suomenkielistä oppimateriaalia edes taloudellisen tuen kannustamina (Swedberg, 2022). Hallitus on kuitenkin äskettäin ohjannut 2,1 miljoonaa euroa kansallivähemmistökielisten oppimateriaalien tuotantoon (Vuonokari, 2024a) ja 56 miljoonaa euroa kunnille oppimateriaalien hankintoihin (Hallituskanslia, 2024).

Koulutuspolitiikassa on meneillään vahva suuntaus kohti analogisuutta

digitaalisuuden sijaan, ja heinäkuussa voimaan astuva laki takaa kaikkien kuntien oppilaille pääsyn oppikirjoihin (Koulutusministeriö, 2024).

Samaan aikaan varsin vähän tiedetään siitä, millä tavoin suomen opettajat hyödyntävät tarjolla olevaa oppimateriaalia. Suomen kielen opettajat ovat Ruotsin viiden kansallisen vähemmistökielen opettajista suurin ammattiryhmä: kaikista viiden kansallisen vähemmistökielen opettajista heitä on 69 prosenttia, verrattuna esimerkiksi saamelaiskielten opettajiin, joita on 15 prosenttia (Kouluvirasto, 2024); meänkielen, romanin ja jiddishin opettajia on vielä vähemmän. Suomen kieli on eniten opetettavien kielten (muiden kuin ruotsin) listalla sijalla 10.

Vaikka keskeiset kielivalinnat tehdään perheissä, valtion takaama suomen opetus on tärkeää kielen säilymisen kannalta (SOU 2017:91). Ruotsin valtion oppimateriaaliselvityksessä todetaan, että oppimateriaalin saatavuus on puolestaan laadukkaan ja tasa-arvoisen opetuksen ehto (SOU 2021:70). Tuoreimman kansallisen oppimateriaalibarometrin mukaan (Läromedelsföretagen, 2022) Ruotsin kunnat käyttivät oppimateriaaleihin rahaa Pohjoismaista vähiten, keskimäärin 88 euroa oppilasta kohden, kun Suomessa vastaava luku oli 123 euroa.

Tässä artikkelissa kysyn, miten suomen kielen opettajat kokevat suhteensa olemassa oleviin oppimateriaaleihin vuonna 2024. Tarkastelen ensin lyhyesti suomea kansallisena vähemmistökielenä ja sen opetuksen kontekstia.

Suomi kansallisena vähemmistökielenä

Suomea on puhuttu Ruotsissa 1200-luvulta lähtien, ja suomi sai kansallisen vähemmistökielen aseman vuonna 2000. Vuonna 2010 voimaan astuneen ja 2019 päivitetyn vähemmistölain (Hallituskanslia, 2009) mukaan valtion tulee tukea suomen kielen käyttöä. Yksi vähemmistöpoliittisista tavoitteista on katkeamaton koulutusketju: yksilöiden tulee saada opetusta suomen kielellä varhaiskasvatuksesta lukiokoulutukseen saakka.

Suomen kielellä on Ruotsin koulujärjestelmässä oma opetussuunnitelmansa (Kouluvirasto, 2022), ja oppiainetta kutsutaan Kouluviraston laatimien kansallisten suunnitelmien mukaan äidinkieleksi (*modersmål*; vuoteen 1997 saakka kotikieli, *hemspråk*). Oppiaineen virallinen nimi on äidinkieli – suomen kieli kansallisena

vähemmistökielenä (*modersmål – finska som nationellt minoritetsspråk*). Käytännössä "äidinkieli" siis tarkoittaa, että kyse on kotona käytettävästä toisesta kielestä, jota oppija voi puhua joko ensikielenään (*förstaspråk*) tai toisena kielenä (*andraspråk*). Koska kansallisten vähemmistökielten opetusta voi saada riippumatta siitä, puhutaanko sitä yksilön ympäristössä, oppijoissa on mukana myös ummikkoja ja vasta-alkajia. Opetuksen aloittamiseksi ei tarvita viiden oppilaan minimirajaa kuten ei-kansallisten vähemmistökielten tapauksessa; jos kunnassa on yksikin oppilas, jolle opetusta vaaditaan, kunnan tulee järjestää opetus, mikäli sopiva opettaja on saatavilla.

Oppijoiden heterogeenisyys on opetuksen järjestämisessä tyypillinen haaste. Muita usein esiin nostettavia haasteita ovat opetuksen vähäisyys suhteessa valtion selvityksissä esitettyihin suosituksiin, ajoitus ja pätevien opettajien saatavuus (ks. esim. Lainio & Pesonen, 2020). Suomen kielen puhujien määrä on laskenut Ruotsissa: Suomesta Ruotsiin siirtyneet suomenkieliset ryhmät, kuten sotalapset, siirtotyöläiset ja heidän jälkeläisensä, ovat hylänneet suomen kielen, ja jälkipolvet eivät ole sitä välttämättä koskaan oppineetkaan. Ruotsin valtio on tästä syystä käynnistänyt kansallisiin vähemmistökieliin kohdistuvan kieltenehlytysohjelman, ja myös suomen kielen elvytykseen on ohjattu resursseja, mistä yhtenä osoituksena on vuonna 2022 perustettu kansallinen kielikeskus.

Suomen kielen opetus Ruotsissa on osa tätä kontekstia ja jatkumoa. Opetuksen tulisi kuvastaa ruotsinsuomalaista identiteettiä; kansallisen opetussuunnitelman mukaan (Kouluvirasto, 2022) opetuksen tulisi tarjota oppilaalle edellytyksiä kehittää suomen kielen kirjallista ja suullista ilmaisu- ja viestintäkykyään sekä tietojään kansallisista vähemmistöjen historiasta ja kulttuurista.

Kysely opettajille

Kysely Ruotsin peruskoulussa työskenteleville suomen kielen opettajille toteutettiin ajalla 12.2.–15.3.2024 osana kansallisiin vähemmistöihin kohdistuvaa, Taalainmaan korkeakoulussa yhdessä professori Boglárka Straszerin kanssa johtamaani LärNatMin-hanketta. Kysely pidettiin auki useita viikkoja, koska koulujen porrastettu hiihtoloma osui näille viikoille. Kyselyä jaettiin Facebook-ryhmissä, kuten ryhmässä *Finskalärare i Sverige*, jossa on runsaat 300 jäsentä. Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitos Isof ja sen kansallinen suomen kielen kielikeskus jakoivat tietoa kyselystä sosiaalisessa mediassa ja

pedagogiverkostossaan. Lisäksi kysely lähetettiin ruotsinsuomalaisille kouluille (n=6) ja kaksikielisille luokille (n=4) sekä kaikkien 66 hallintoaluekunnan koordinaattorille, ja, mikäli kotisivulla oli saatavissa yhteystiedot, hallintoaluekuntien äidinkielenopetuksesta vastaavan yksikön johtajalle. Suomenkielinen kyselylomake koostui kolmesta osiosta, jossa kysyttiin vastaajan opettajaprofiilista, kokemuksesta oppimateriaalien hyödyntämisessä ja didaktisista ratkaisuista luokkahuoneessa.

Kyselyyn saatiin yhteensä 139 vastausta. Ruotsin Kouluviraston (2024) mukaan lukuvuonna 2022–2023 suomen kielen opettajia (*modersmåls lärare*) oli peruskouluissa työsuhteessa 199 henkilöä, joista yli 90 prosenttia oli naisia, noin 80 prosenttia ulkomailla syntyneitä ja joista noin 57 prosentilla oli korkeakoulututkinto. Äidinkielenopettajien työsuhteiden prosenttiaste kuitenkin vaihtelee suuresti, 5 prosentista 100 prosenttiin. Keskimääräinen työsuhdeprosentti oli 64, joten henkilötyövuosiksi muunnettuna äidinkielenopettajia olisi 127 henkilöä. Lisäksi suomen opettajia on kunnallisilla kaksikielisillä luokilla, joita on Göteborgissa, Haningessa, Södertäljessä ja Västeråsissa, ja yksityiskouluissa (ns. vapaakouluissa), joita on Botkyrkassa, Eskilstunassa, Haaparannassa, Kistassa, Tukholmassa ja Upplands Väsbyssä. Jos opettajien määräksi oletetaan yhteensä 240 henkeä, kyselyn laskennalliseksi vastausprosentiksi saadaan 58 prosenttia, mitä voidaan pitää riittävänä tulosten edustavuuden kannalta (ks. esim. Dolsen & Machlis, 1991).

Yli puolet vastaajista (57 %) kuului äidinkielenopettajan kategoriaan ja oli naisia (93 %), ja hieman yli kolmasosa heistä työskenteli Tukholman seudulla (35 %). Valtaosa (63 %) oli hankkinut suomen kielen opettajan pätevyyden. Kolmasosa vastaajista sijoittui ikäluokkaan 56–65 vuotta, ja runsaat 20 prosenttia ikäluokkiin 46–55 (25 %) ja 36–45 (22 %). Vastaajien keski-ikä oli siten varsin korkea, mikä heijastelee myös kaikkien työsuhteiden suomen opettajien ikäprofiilia. Opettajat olivat myös varsin kokeneita ja sitoutuneita, sillä kolmasosa heistä oli opettanut suomea yli 10 vuotta. Vastaajista suurimman osan (83 %) äidinkieli oli suomi, mutta noin 7 prosenttia piti itseään täysin kaksikielisenä. Vastaajien opetus jakautui tasaisesti eri vuosiluokille esikoululuokasta yhdeksänteen, mikä lienee tyypillistä, kun opetusryhmät ovat usein vuosiluokkien rajat ylittäviä sekaryhmiä.

Oppikirja koetaan keskeiseksi

Opettajat kokevat, että heillä on työssään suuri vapaus hyödyntää erilaisia oppimateriaaleja. Runsaat 93 prosenttia vastaajista kokee usein, että on työssään vapaa tekemään itsenäisiä ratkaisuja oppimateriaaleihin liittyen. Vastaajista 78 prosenttia raportoi kokevansa usein ja 15 prosenttia joskus, ettei yksi oppikirja tai vastaava oppimateriaalikokonaisuus riitä opetusmateriaaliksi yhden oppilasryhmän tarpeisiin.

Opettajan oppimateriaalimaisema on kuitenkin oppikirja- ja instituutiokeskeinen. Yli puolet (55 %) kyselyn vastaanottajista kertoi käyttävänsä oppikirjaa säännöllisesti eli joka viikko. Oppikirjaa täydennetään itse tuotetulla materiaalilla: 41 prosenttia kertoi käyttävänsä säännöllisesti itse tuotettua materiaalia, 36 prosenttia musiikkia, kirjallisuutta, mediamateriaalia ja vastaavaa, ja 28 prosenttia valmista pedagogista verkko-oppimateriaalia.

Käytettäviä oppikirjoja ei kuitenkaan ole juuri tuotettu Ruotsissa, vaan keskeiset peruskoulun ja toisen kielen oppijoiden tasoiset suomen kielen kirjat ovat pääosin suomenruotsalaisen Schildts & Söderströms - kustantamon suomi toisena kielenä -oppijoille tuottamia: näitä ovat esimerkiksi *Poks*, *Tassu*, *Heippa*, *Juttu luistaa* ja *Olo*. Kouluviraston selvityksessä (Swedberg, 2022) ruotsalaiseen aineistoon kuului enimmäkseen UR:n eli Koulutusradion (Utbildningsradion), Ruotsin julkisen palvelun opetuskanavan, tuottamia audiovisuaalisia materiaaleja. Suomensukuisen TikTok-vaikuttajan tähdittämä kielenopetusvideosarja *Svenska med Liam* (UR, 2023) mainittiin kyselyn avoimissa muutamaan kertaan hyvänä esimerkkinä.

Suomessa tuotetun oppimateriaalin sopivuudessa ruotsalaiseen kouluun nähdään ongelmia. Eräs opettaja kuvaili: "En näe punaista lankaa missään oppimateriaalissa, siis tuotan sen itse, sen langan." Toinen kuvaili seuraavasti:

"Ruotsinsuomalaisille nuorille/lapsille suunnattua hyvää oppimateriaalia ei yksinkertaisesti ole. Tällöin pitää valita taitotason puolesta sopiva materiaali, joka esim. suunnattu suomenruotsalaisille. Ruotsinsuomalaista kulttuuria/historiaa käsittelemien omien materiaalien kautta."

Eräs opettaja koki suomalaisen yhteiskuntaan ja enemmistökielen puhujiin yhteydessä olevan materiaalin vieraannuttavan oppijoita vähemmistökielestä – hän kuvaa asiaa seuraavasti:

"Olisi tärkeää, että olisi oppimateriaali, joka on tuotettu Ruotsissa ja käsittelee Ruotsin asioita. Minä koen, että usein tulee ulkoistettua (toim. huom.: *vieraannutettua*, ruotsiksi vastaaja viitanee sanaan *utanförskap*) ruotsinsuomalaisia oppilaita sen vuoksi, että sanoo näin: 'Niin, että kun siellä Suomessa asia X on näin, mutta täällä Ruotsissa vähän erillä tavalla'. Ajattelen, että se ei ainakaan vahvista heidän kokemustaan, että suomi olisi heidän kielensä."

Erityisesti vastauksissa nostettiin esiin teini-ikäisille vasta-alkajille suunnatun materiaalin puute. Vasta-alkajat, jotka saattavat periaatteessa olla jopa täysin ummikkoja ja joiden oppimistavoitteet liittyvät siten vähemmistöpoliittisesti tärkeisiin kielenelvyttämisen tavoitteisiin, tarvitsisivat myös materiaalia, jossa käytetään paljon ruotsia. Vastaajat arvioivat käyttävänsä suomea keskimäärin runsaat 60 prosenttia yhdestä oppitunnista, kun taas oppilaiden arveltiin käyttävän suomea keskimäärin alle puolet yhden oppitunnin aikana – joskin erot ovat luonnollisesti suuria oppilaiden taustoista johtuen. Eräs vastaajista kommentoi, että kehitys on ollut "valitettavaa":

"Suurin osa oppilaista on toisen kielen oppijoita verrattuna siihen, kun aloitin 40 vuotta sitten, jolloin oppilaiden vahvin kieli oli suomi ja ruotsia lähdettiin oppimaan alusta. Vain pienen osan oppilaista kanssa voin käyttää suomea koko ajan. Valitettava kehitys, jos saa sanoa."

Valinnat tehdään yksin

Useimmiten oppimateriaaleista puhutaan Ruotsissa opettavien oppiainekollegoiden kanssa. Vuorovaikutus Suomessa opettavien kollegoiden kanssa on erityisen niukkaa: 56 prosenttia toteaa, ettei ole koskaan keskustellut oppimateriaalivalinnoistaan Suomessa opettavan kollegan kanssa. Maiden väliselle vaihdolle ei joko nähdä tarvetta, tai maiden välille ei ole syntynyt luonnollisia yhteyksiä toteuttaa ammatillista yhteisoppimista.

Huomattava osa, noin 76 prosenttia, sanoo oppimateriaalin heikon laadun tuottavan itselle stressiä joskus (49 %) tai usein (27 %). Samalla noin 84 prosenttia toteaa oppimateriaalin niukkuuden tuottavan itselle lisätyötä, vastaajista 45 prosenttia kokee näin usein ja 40 prosenttia joskus. Melko suuri osa opettajista, 45 prosenttia, ei ole koskaan tuottanut oppimateriaaleja yhdessä jonkun toisen kanssa. Enemmistö (66 %) ei ole koskaan jakanut oppimateriaaliaan julkisesti, ja 22 prosenttia kertoi, ettei juuri koskaan käytä kollegoiden tuottamaa oppimateriaalia.

Vastauksista kuvastuu siten korkean integriteetin ja yksin tekemisen kulttuuri. Yksilökeskeisyyden eetos on kiinnostava, vaikka se on toki osittain tyypillistä opettajan ammatille ylipäänsä ja tuttua myös Suomessa oman äidinkielen opettajille (Piippo, 2017). Tilanteessa, jossa etenkin kulttuuria ja identiteettiä koskevat materiaalit on koottava käsityönä, jakaminen ja vertaiskehittely voisivat kuitenkin tuoda opettajien työhön suuresti helpotusta. Yksin työskentelemisen malli saattaa olla seurausta siitä, että koululta toiselle kiertävät äidinkielen opettajat ovat usein työssään varsin erillään näiden koulujen opettajayhteisöistä. Äidinkielen opettajille ei ole välttämättä myöskään tarjolla yhteisiä sisäisiä työskentelyfoorumeita, joihin oppimateriaalia voitaisiin yhteisesti tuottaa ja jakaa keskenään.

Valtakunnallisissa rakenteissa olisi kaiketi kehittämisen varaa, jotta ne voisivat paremmin tukea suomen kielen opettajien yhteisöä Ruotsissa. Suomen opettajien yhdistys lopetettiin vuonna 2020, kun yhdistykselle ei löytynyt jatkajia. Suomen opettajia kuuluu Ruotsin kieltenopettajien keskusliittoon (Språklärarnas riksförbund), mutta heillä ei ole omaa jaostoa eikä yhdistyksellä ole virallista tietoa suomenopettajien määrästä.^[1] Opettajankoulutusta antavalla Tukholman yliopistolla ei ole opettajien virallista alumniverkostoa, joka lisäisi eri vuosina valmistuneiden yhteenkuuluvuutta ja erillistä suomen opettajan identiteettiä. Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitoksen Isofin kansallinen suomen kielikeskus perusti kesäkuussa 2023 pedagogiverkoston, jossa oli vuoden 2024 alussa noin 60 henkeä. Myös koulutuspäiviä on tarjolla säännöllisesti. Kielikeskuksen tulevaisuus on kuitenkin tällä hetkellä vaakalaudalla ja henkilöstö irtisanomisuhan alaisina, sillä keskuksille ei ole varattu jatkorahoitusta vuodesta 2025 eteenpäin.

Lopuksi

Suomen opettaja vaikuttaa kyselyn vastausten perusteella aktiiviselta oppimateriaalien valikoijalta ja yhdistelijältä, mikä on kaiketi välttämätöntä, koska oppilasryhmät ovat niin kieli- ja kulttuuriosaamiseltaan kuin ikärakenteeltaankin heterogeenisiä. Oppimateriaalien kuratointi on siten osa opettajan ammattitaitoa ja identiteettiä. Valinnoissaan opettajat luottavat pitkälti institutionaalisiin tiedon tuottajiin, kuten oppikirjakustantajiin ja yleisradiokanavan oppimisen materiaaleihin. Oppikirjakustantajat ovat Suomesta, koska Ruotsissa mikään kustantaja ei tuota suomenkielistä tai suomen kielen oppimateriaalia.

Yksi ratkaisu "punaisen langan" löytämiseen voisi olla avoin oppimateriaalituotanto. Viime vuosikymmenen aikana opetuslalla on kehitelty paljon erilaisia pedagogisen yhteistyön muotoja, kuten yhteisopettajuus, avointen oppimateriaalien tuotanto ja jakaminen sekä kollegiaalinen oppiminen. Avoimuuden, jakamisen ja pedagogisen vaihdon Ruotsin ja Suomen suomea toisena kielenä opettavien ammattilaisten välillä voikin siten nostaa yhdeksi potentiaaliseksi kehittämisen kohteeksi. Suomessa oman äidinkielen opettajat saattavat kokea vastaavia haasteita kuin suomen opettajat Ruotsissa. Myös tässä mielessä yhteistyön vahvistaminen olisi kiinnostava ja hyödyllinen suunta.

Maarit Jaakkola on mediatutkija, opettaja ja dosentti Göteborgin ja Tampereen yliopistoissa. Hän johtaa yhdessä professori Boglárka Straszerin kanssa hanketta Lärresursproduktion om, för och av de nationella minoriteterna (LärNatMin), jota rahoittaa Riksbankens jubileumsfond.

Viitteet

[1] Mia Smith, puheenjohtaja, Språklärarnas riksförbund.
Henkilökohtainen tiedonanto, sähköposti 23.3.2024.

Lähteet

Dolsen, D. E., & Machlis, G. E. (1991). Response rates and mail recreation survey results: How much is enough? *Journal of Leisure Research*, 23(3), 272–277.

<https://doi.org/10.1080/00222216.1991.11969858>

(<https://doi.org/10.1080/00222216.1991.11969858>)

Hallituskanslia, Regeringskansliet (2019). *Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk*.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2009724-om-nationella-minoriteter-och_sfs-2009-724/ (https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2009724-om-nationella-minoriteter-och_sfs-2009-724/)

Hallituskanslia, Regeringskansliet (2024, 21. helmikuuta).

Pressmeddelande från Utbildningsdepartementet: Regeringen avsätter 658 miljoner för inköp av läroböcker.

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/02/regeringen-avsatter-658-miljoner-for-inkop-av-larobocker/>

(<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/02/regeringen-avsatter-658-miljoner-for-inkop-av-larobocker/>)

Koulutusministeriö, Utbildningsdepartementet (2024, 31. tammikuuta).

Regeringen satsar på ökad lästid och minskad skärmtid.

<https://www.regeringen.se/artiklar/2024/01/regeringen-satsar-pa-okad-lastid-och-minskad-skarmtid/>

(<https://www.regeringen.se/artiklar/2024/01/regeringen-satsar-pa-okad-lastid-och-minskad-skarmtid/>)

Kouluvirasto, Skolverket (2022). *Modersmål – finska som nationellt minoritetsspråk*.

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet?>

[url=-996270488%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGRMOE01%26tos%3Dgr&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f](https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet?url=-996270488%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGRMOE01%26tos%3Dgr&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f) (<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet?url=-996270488%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGRMOE01%26tos%3Dgr&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f>)

[url=-996270488%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGRMOE01%26tos%3Dgr&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f\)](https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?lok=996270488%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGRMOE01%26tos%3Dgr&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f)

Kouluvirasto, Skolverket (2024). *Statistik*.

[https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?](https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?lok=996270488%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGRMOE01%26tos%3Dgr&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f)

[sok=SokC&omrade=Personal&lasar=2022/23&run=1](https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?lok=996270488%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGRMOE01%26tos%3Dgr&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f)

[\(https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?](https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?lok=996270488%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGRMOE01%26tos%3Dgr&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f)

[sok=SokC&omrade=Personal&lasar=2022/23&run=1\)](https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?lok=996270488%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRGRMOE01%26tos%3Dgr&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa219f)

Lainio, J., & Pesonen, S. (2020). De nationella minoritetsspråken i modersmålsundervisningen. Teoksessa Straszer, B. & Wedin, Å (toim.) *Modersmål, minoriteter och mångfald – i förskola och skola*. Studentlitteratur, 79–108.

Läromedelsföretagen (2022). *Läromedelsbarometern: En statistisk översikt över läromedelsinköp i Sverige*.

[https://www.laromedelsforetagen.se/wp-](https://www.laromedelsforetagen.se/wp-content/uploads/2023/12/Laromedelsbarometern-2022_ny.pdf)

[content/uploads/2023/12/Laromedelsbarometern-2022_ny.pdf](https://www.laromedelsforetagen.se/wp-content/uploads/2023/12/Laromedelsbarometern-2022_ny.pdf)

[\(https://www.laromedelsforetagen.se/wp-](https://www.laromedelsforetagen.se/wp-content/uploads/2023/12/Laromedelsbarometern-2022_ny.pdf)

[content/uploads/2023/12/Laromedelsbarometern-2022_ny.pdf\)](https://www.laromedelsforetagen.se/wp-content/uploads/2023/12/Laromedelsbarometern-2022_ny.pdf)

Peltoniemi, A., & Hansell, K. (2021). *A1-finska ruotsinkielisen perusopetuksen vuosiluokilla 1–2: Oppilaiden, opettajien ja huoltajien näkökulmia*. Opetushallitus.

[https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/A1-](https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/A1-finska_i_den_svensksprakiga_grundlaggande_utbildningen_i_arskursern_a_1-2.pdf)

[finska_i_den_svensksprakiga_grundlaggande_utbildningen_i_arskursern](https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/A1-finska_i_den_svensksprakiga_grundlaggande_utbildningen_i_arskursern_a_1-2.pdf)

[a_1–2.pdf](https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/A1-finska_i_den_svensksprakiga_grundlaggande_utbildningen_i_arskursern_a_1-2.pdf) ([https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/A1-](https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/A1-finska_i_den_svensksprakiga_grundlaggande_utbildningen_i_arskursern_a_1-2.pdf)

[finska_i_den_svensksprakiga_grundlaggande_utbildningen_i_arskursern](https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/A1-finska_i_den_svensksprakiga_grundlaggande_utbildningen_i_arskursern_a_1-2.pdf)

[a_1–2.pdf\)](https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/A1-finska_i_den_svensksprakiga_grundlaggande_utbildningen_i_arskursern_a_1-2.pdf)

Piippo, J. (2017). Näkökulmia oman äidinkielen opetukseen: Opettajien olennainen osuus. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 8(4).

SOU 2017:91 (2017). *Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering*. Regeringskansliet.

SOU 2021:70 (2021). *Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap*. Regeringskansliet.

Swedberg, M. (2022). *Läromedel och övrigt undervisningsmaterial på nationella minoritetsspråk*. Julkaisematon. Kouluvirasto.

UR, Utbildningsradion (2023). *Finska med Liam*.

<https://urplay.se/serie/233381-finska-med-liam>
(<https://urplay.se/serie/233381-finska-med-liam>)

Vuonokari, K. (2021). *Selvittäjä Gustav Fridolin: Ruotsinsuomalaiset tarvitsevat Ruotsissa tuotettuja oppikirjoja*. Sveriges Radio Finska 18.8.2021. <https://sverigesradio.se/artikel/selvittaja-gustav-fridolin-ruotsinsuomalaiset-tarvitsevat-ruotsissa-tuotettuja-oppikirjoja>
(<https://sverigesradio.se/artikel/selvittaja-gustav-fridolin-ruotsinsuomalaiset-tarvitsevat-ruotsissa-tuotettuja-oppikirjoja>)

Vuonokari, K. (2024a). *24 miljoonaa vähemmistökielten oppimateriaalin tuottamiseen*. Sveriges Radio Finska 30.1.2024. <https://sverigesradio.se/artikel/24-miljoonaa-vahemmistokielten-oppimateriaalin-tuottamiseen>
(<https://sverigesradio.se/artikel/24-miljoonaa-vahemmistokielten-oppimateriaalin-tuottamiseen>)

Vuonokari, K. (2024b). *Opettajat: Tarvitsemme ruotsinsuomalaisille tehtyä oppimateriaalia!* Sveriges Radio Finska 30.1.2024. <https://sverigesradio.se/artikel/opettajat-tarvitsemme-ruotsinsuomalaisille-tehtya-oppimateriaalia>
(<https://sverigesradio.se/artikel/opettajat-tarvitsemme-ruotsinsuomalaisille-tehtya-oppimateriaalia>)

Artikkeliin viittaaminen

Jaakkola, M. (2024). "Tuotan sen itse, sen punaisen langan": Suomen kielen oppimateriaalien tuotanto ja käyttö Ruotsissa opettajien kokemina. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 15(3). Saatavilla:

<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2024/tuotan-sen-itse-sen-punaisen-langan-suomen-kielen-oppimateriaalien-tuotanto-ja-kaytto-ruotsissa-opettajien-kokemina>
(<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2024/tuotan-sen-itse-sen-punaisen-langan-suomen-kielen-oppimateriaalien-tuotanto-ja-kaytto-ruotsissa-opettajien-kokemina>)